

Definice podnikání

Občanský zákoník uvádí pro podnikání tuto definici:

„Kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele.“

Z této definice vyplývá pět znaků, které musejí být splněny, abychom o podnikání mohli mluvit.

1. **Soustavnost** – činnost je vykonávána pravidelně, v podstatě denně. Podnikáním tedy není jednorázový pronájem chalupy, nebo když sousedovi vyměním olej v autě a on mi za to dá nějaké peníze – to by byla činnost příležitostná.
2. **Samostatnost** – podnikatel je svým pánem. Činnost vykonává samostatně, nemá žádného šéfa, kterého by musel poslouchat. Nejde tedy o tzv. “závislou činnost”, kterou je třeba zaměstnání. Za své chování a rozhodování ale také nese důsledky, které se projeví na jeho zisku.

Někdy se živnostenského listu zneužívá pro tzv. švarcsystém, kdy zaměstnanec se sice navenek tváří jako podnikatel s živnostenským listem, ale náplň jeho práce odpovídá klasickému zaměstnání. Zaměstnavatelé se tím chtějí zbavit povinnosti platit sociální a zdravotní pojištění za zaměstnance a mít možnost se ho kdykoliv zbavit. Zákon na to ale pamatuje a říká, že pokud někdo pracuje tímto způsobem a není naplněna podmínka samostatnosti, není vlastně podnikatelem, ale zaměstnancem a tím pádem jeho zaměstnavatel se platbě odvodů nevyhne.

3. **Vlastním jménem** – nelze podnikat na nikoho jiného. Podnikatel podniká pod svým jménem a jeho jméno je pod jeho dílem podepsáno. Když jeho produkt někomu způsobí škodu, je za ni podnikatel odpovědný. Odtud také vzešlo známé rčení, že je někdo “známá firma”. Slovo firma znamená název podniku. Podnikatel fyzická osoba podniká pod svým jménem a příjmením, které je tou jeho firmou.
4. **Na vlastní účet** – podnikatel má to, co si vydělá. Když se mu daří, vydělává hodně, když se mu nedaří, nevydělá třeba nic a zkrachuje. Zaměstnanec naproti tomu dostane smlouvenou mzdu bez ohledu na to, kolik skutečně svému zaměstnavateli vydělal – má své jisté, ale třeba taky dostává méně, než skutečně vydělal. Za své závazky navíc podnikatel často ručí celým svým majetkem.
5. **Za účelem zisku** – podnikatel podniká proto, aby se uživil. Kdyby motivem jeho podnikání byla dobročinnost, nešlo by o podnik, ale o neziskovou organizaci (ačkoliv i ta může vykazovat zisk).

Mimochodem, velmi podobnou definici má také živnost, jíž se budeme zabývat příště: **Živnostenské podnikání, zkráceně živnost je soustavná podnikatelská činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku. V Česku provozování živností upravuje zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (tzv. živnostenský zákon).**

Kdo může podnikat

1. **Fyzická osoba** – obecně řečeno jde o člověka z masa a kostí. Ten má své jméno a příjmení, datum narození (rodné číslo), místo narození a trvalé bydliště. Je evidován na matričním úřadě. Fyzická osoba má po celý svůj život tzv. právní subjektivitu – tedy způsobilost mít práva a povinnosti. Vykonávat je ale může až s přibývajícím rozumem, naplno od 18 let (způsobilost k právním úkonům). Do té doby má své zákonné zástupce. Na rozdíl od právní subjektivity lze způsobilost k právním úkonům soudně omezit, např. kvůli duševní poruše.

To, že je člověk plnoletý až v 18 letech, neznamena, že by některá svá práva a povinnosti nemohl vykonávat dřív. I malé dítě si může jít koupit zmrzlinu, žák může jet sám autobusem... Do pracovněprávních vztahů lze vstupovat od 15 let, podnikat lze od 16 let, ale mladistvý podnikatel potřebuje dobrozdání soudu (kterému musí dokázat, že podnikání ovládá) a odpovědného zástupce (dospělého, který za podnikatele zodpovídá). Jinak lze podnikat až v 18 letech.

2. **Právnícká osoba** – uměle založená instituce. Má svůj název, právní formu, identifikační číslo (IČ), datum vzniku a sídlo. Je evidována v obchodním rejstříku, kam ji zapíše rejstříkový soud při krajském soudu. Má také právní subjektivitu, ale jelikož je neživá, jedná jejím jménem tzv. statutární zástupce (osoba zapsaná v obchodním rejstříku).
3. **Stát** – založí nějakou právníckou osobu, buď státní podnik, nebo např. akciovou společnost, kde vlastní rozhodující podíl.

Podnikání fyzických osob

Obecně jde o tyto formy (některé nejsou klasickým podnikáním, ale jen zdrojem příjmu):

- **Živnosti** (nejčastější)
- Jiná samostatně výdělečná činnost podle zvláštních předpisů (lékaři, právníci, veterináři...)
- Provozování zemědělské výroby
- Svobodná povolání (umělci, artisté)
- Pronájem nemovitostí
- Příjmy z práv duševního vlastnictví (autorská práva, licence, patenty)

Živnosti

Živnostenské podnikání je upraveno Živnostenským zákonem (č. 455/1991 Sb.). Ten definuje živnost podobně jako Občanský zákoník podnikání (5 povinných znaků, které jsou rozloženy v předchozí kapitole).

Živnost je soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a za účelem dosažení zisku, a zároveň je stanoveno, které činnosti živností naopak nejsou (např. podnikání lékařů, veterinářů, farmaceutů, advokátů, exekutorů, notářů, znalců, tlumočnicků, auditorů, podnikání bank, pojišťoven, stanic technické kontroly, podnikání v hornické činnosti, v energetice, v zemědělství a rovněž provozování svobodných povolání – podnikání v těchto činnostech upravují speciální zákony).

Podmínky pro provozování živnosti

1. Všeobecné

- Věk 18 let (podnikání nezletilých možné se souhlasem soudu)
- Čistý trestní rejstřík (nesmí v něm být záznam za trestný čin související s předmětem podnikání)
- Způsobilost k právním úkonům

2. **Speciální** – vzdělání, praxe, příp. další konkrétní zkoušky apod. – tyto podmínky se liší podle typu živnosti a jsou uvedeny v přílohách k Živnostenskému zákonu

Dělení živností

1. **Koncesované** – podnikatel musí od státu získat koncesi, jinak v oboru podnikat nesmí, i kdyby splnil všechny podmínky. Stát si tímto způsobem reguluje obory podnikání, které jsou ve strategickém zájmu státu, nebo mohou mít přímý vliv na zdraví a životy osob. Koncese bývá vydána na dobu určitou s možností prodloužení.

Patří sem např.: Provozování pohřební služby, Provozování cestovní kanceláře, Silniční motorová oprava.

2. **Ohlašovací** – stačí, když podnikatel splní předepsané podmínky a živnost ohlásí. Stát počet živnostníků nijak nereguluje. Tyto živnosti se dále dělí na tři skupiny, které se liší zejména speciálními podmínkami:

- **Řemeslné** – typicky tedy řemesla. Podmínkou je vyučení v příslušném oboru, případně vyučení v příbuzném oboru (např. tesař – truhlář) a jeden rok praxe, případně šest let praxe, pokud podnikatel není vyučen. U některých oborů je požadována maturita nebo dokonce VŠ diplom. Např.: Řeznictví a uzenářství, Zednictví, Klempířství a oprava karoserií, Hostinská činnost, Montáž, opravy, revize a zkoušky elektrických zařízení, Vodoinstalatérství a topenářství.
- **Vázané** – požaduje se vzdělání i praxe, většinou vyšší než u řemeslných živností. Např.: Masérské služby, Činnost účetních poradců, vedení účetnictví, Provádění staveb, jejich změn a odstraňování, Provozování autoškoly.
- **Volná** – jeden typ živnosti s 80 různými předměty činnosti. Žádné speciální podmínky zde nejsou, stačí splnit ty všeobecné. Např.: Velkoobchod a maloobchod, Zprostředkování obchodu a služeb, Ubytovací služby, Výroba strojů a zařízení, Fotografické služby.

Pokud některé ze speciálních podmínek nesplňuje podnikatel sám, musí mít tzv. **odpovědného zástupce**, který je splňuje a který garantuje odbornou kvalitu produktů. S podnikatelem musí být v pracovněprávním vztahu, přičemž jedna osoba může být odpovědným zástupcem nejvýše třem živnostníkům.

Živnost nelze provozovat, pokud podnikateli soud uložil zákaz činnosti v oboru nebo pokud na jeho majetek byla prohlášena exekuce nebo konkurs. Živnostník ručí za své závazky celým svým majetkem (tedy i osobním).

Živnostníkem může být i právnická osoba, která si vyřídí příslušné živnostenské oprávnění.

Vznik živnostenského oprávnění

Pokud podnikatel splňuje všechny podmínky, musí svou živnost ohlásit nebo požádat o koncesi. To učiní na živnostenském úřadě – součástí úřadu obcí s rozšířenou působností (např. Ústí, Třebová, Lanškroun, Žamberk apod.), kde vyplní a odevzdá tzv. jednotný registrační formulář.

Ten je ke stažení zde: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/zivnostenske-podnikani/crm-jednotny-registracni-formular/jednotny-registracni-formular---234081/>

Kromě vlastní možnosti stažení, je zde i podrobně vysvětleno, k čemu je dobrý. Hlavní výhodou je, že lze na jednom místě učinit všechna přihlášení, která dřív musel podnikatel činit na několik různých úřadech:

1. Ve vztahu k živnostenskému úřadu:

- Ohlášení živnosti
- Žádost o koncesi
- Oznámení změny, resp. doplnění údajů
- Žádost o zrušení živnostenského oprávnění
- Oznámení o zahájení/ukončení provozování živnosti v provozovně
- Oznámení o přerušení provozování živnosti
- Oznámení o pokračování v provozování živnosti před uplynutím doby, na kterou bylo provozování živnosti přerušeno

2. Ve vztahu k finančnímu úřadu:

- Přihlášku k daňové registraci, ohlášení změny registračních údajů a žádost o zrušení registrace je možné podat pouze na tiskopisech vydaných Ministerstvem financí.
- Tiskopisy vydané Ministerstvem financí, týkající se daňové registrace a jejich změn jsou následující:
  - Přihláška k registraci pro fyzické osoby
  - Přihláška k registraci pro právnické osoby
  - Přihláška k registraci pro plátcovy pokladny
  - Příloha k přihlášce k registraci — Odštěpné závody a provozovny
  - Příloha k přihlášce k registraci — Vlastníci právnické osoby, která má sídlo v zahraničí, ale skutečné místo vedení v ČR
  - Oznámení o změně registračních údajů
  - Žádost o zrušení registrace

3. Ve vztahu k České správě sociálního zabezpečení:

- Oznámení o zahájení (ukončení) samostatné výdělečné činnosti OSVČ
- Přihláška k důchodovému a nemocenskému pojištění OSVČ

4. Ve vztahu k úřadu práce:

- Hlášení volného pracovního místa, resp. jeho obsazení (týká se jak FO, tak PO)

5. Ve vztahu ke zdravotní pojišťovně:

- Oznámení pojištěnce (FO) o zahájení (ukončení) samostatné výdělečné činnosti

Pro potřeby ohlášení více živností, více provozoven, odpovědných zástupců, nebo statutárních orgánů v rámci jednoho podání byly vytvořeny přílohové formuláře, které podnikateli umožňují ohlásit tyto skutečnosti, aniž by musel vyplňovat více základních formulářů. K základnímu formuláři byla dále vytvořena příloha určená pro správu sociálního zabezpečení a příloha při zřízení organizační složky podniku.

Změnový list

Aby mohl podnikatel ohlásit změny vůči všem úřadům, kterých se JRF týká, byl nově vypracován dvoustránkový změnový list JRF, kterým lze ohlásit změny všech údajů nejen vůči ŽÚ, ale i vůči příslušným úřadům. Oznámení o změně registračních údajů pro finanční úřad lze podat na tiskopise Ministerstva financí.

Následně Živnostenský úřad zapíše podnikatele do Živnostenského rejstříku a vystaví mu výpis, kterým pro případnou kontrolu prokáže své oprávnění podnikat. **Výpis z živnostenského**

rejstříku v roce 2008 nahradil **živnostenské listy (příp. koncesní listiny)**, které se již nevydávají, ale ty, které byly do té doby vydány, zůstávají i nadále v platnosti.

Ohlášení živnosti je zpoplatněno částkou 1000 Kč, žádost o koncesi 2000 Kč (např. formou kolku).

Kromě živnostenského oprávnění musí mít podnikatel zajištěné ještě další záležitosti (mohou se lišit podle oboru podnikání):

- Souhlas obce s umístěním provozovny
- Bezpečnost a ochrana zdraví pro zaměstnance i zákazníky (směrnice, výstražné tabulky, školení, evakuační řád, knihy úrazů, revize spotřebičů, ochranné prostředky apod.)
- Požární ochrana (vedení požární knihy, únikové cesty, hasicí přístroje a jejich pravidelná kontrola, revize objektu z hlediska požární ochrany).
- Smluvní lékař na pracovní prohlídky zaměstnanců.
- Odvoz komunálního (případně nebezpečného) odpadu
- Označení provozovny
- Prokázání původu prodávaného zboží
- Hygienické předpisy (teplota, světlo, skladování potravin, dezinfekce, pracovní oděv apod.)
- Vedení účetnictví nebo daňové evidence předepsaným způsobem
- Stavební kolaudace provozovny
- ...

Zánik živnosti

Při zániku živnosti je nutné uzavřít účetnictví a podnikání vypořádat ve vztahu k zaměstnancům, finančnímu úřadu, správě sociálního zabezpečení, zdravotní pojišťovně, obci, zákazníkům apod. Ukončení činnosti se musí do 15 dnů oznámit Živnostenskému úřadu (viz výše). K zániku dochází z těchto důvodů:

- Dobrovolné ukončení činnosti
- Smrt podnikatele (dědicové mohou do vypořádání dědického řízení pokračovat v činnosti, ale po jeho ukončení musejí živnost ukončit a založit pod svým jménem (u právnických osob se jen změní majitel společnosti)
- Zánikem právnické osoby, která byla živnostníkem
- Uplynutím doby, na kterou bylo vydáno živnostenské oprávnění (koncese)
- Ztráta způsobilosti (zákaz činnosti, odsouzení podnikatele, ztráta svéprávnosti apod.)...
- Nastanou překážky (např. chybí odpovědný zástupce)
- podnikatel neprokáže právní důvod užívání prostor podle § 31 odst. 2.

Podnikání právnických osob

Právnická osoba je uměle založená instituce sestávající z lidí a majetku. Právo na ni pohlíží jako na osobu, tudíž má tzv. právní subjektivitu, tedy způsobilost mít svá práva a povinnosti. Jelikož je ale její existence definovaná pouze právně a jinak je neživá, musí jejím jménem jednat vždy nějaká fyzická osoba (člověk) – tzv. statutární orgán.

Na rozdíl od fyzické osoby, musí mít právnická osoba svého vlastníka. Tím může být i jiná právnická osoba, čímž vzniká řetězec vlastnických posloupností, na jehož konci je ale vždy nějaký člověk.

Existence právnické osoby se odvíjí od jejího zápisu v Obchodním rejstříku. Ten vede rejstříkový soud, který je zřízen při krajských soudech. Obsahem zápisu o každé právnické osobě je její název, právní forma, sídlo, identifikační číslo (IČ), statutární orgán – osoba nebo osoby, které jsou oprávněny jednat jménem společnosti a způsob jejich jednání (každý zvlášť nebo v součinnosti), výše základního kapitálu, předmět podnikání, případné vyhlášení konkurzu na majetek apod. Některé typy právnických osob zde mají povinně k dispozici i své účetní výkazy a výroční zprávy. Některé změny v obchodním rejstříku jsou avizovány tzv. Obchodním věstníkem, který mimo to zveřejňuje např. informace o dražbách a veřejných zakázkách a jehož prostřednictvím některé právnické osoby povinně zveřejňují informace o své činnosti.

Založení a vznik

Společnost je **založena** sepsáním společenské smlouvy mezi společníky (má podobu notářského zápisu) nebo vydáním zakladatelské listiny, je-li jediný zakladatel. V této smlouvě se definuje právní forma společnosti, účel založení, vztahy mezi společníky (vklad, ručení, způsob řízení, dělení zisku – bude o nich pojednáno níže) a také způsob likvidace společnosti.

Poté běží (maximálně) půlroční lhůta, během níž mohou společníci zajišťovat různá potřebná povolení, zřizovat účet, splácet na něj své členské vklady apod. Veškeré toto jednání ale vedou svým jménem a s neomezeným ručením. Společnost toto ručení přebírá, až když jednání společníků schválí na tzv. ustavující valné hromadě, kde se ještě v této lhůtě sejdou společníci a podají návrh na zápis společnosti do Obchodního rejstříku. **Teprve tímto zápisem společnost vznikne** a začíná právně existovat – může uzavírat smlouvy, mít svá práva a povinnosti, majetek.

Zánik společnosti

Vlastnímu zániku předchází **zrušení**. Společníci se rozhodnou, že činnost společnosti ukončí. V tom případě nastávají dvě možnosti:

- **Zánik bez likvidace** – společnost má tzv. právního nástupce. Tato varianta nastává např. při prodeji společnosti, změně její právní formy, spojení dvou společností (fúze) nebo naopak rozdělení společnosti na několik jiných. Během rušení se provede účetní uzávěrka, sepíše majetek a závazky (dluhy) a stanoví se, na jakého právního nástupce (nástupnickou firmu) co přejde. Dlužníkům se oznámí, komu nyní dluží, naopak v případě věřitelů je v některých případech nutný jejich souhlas, jelikož přechod závazků na právního nástupce nesmí zhoršit jejich postavení.

Mohlo by se totiž stát, že majitelé účelově převedou na jednu firmu svůj majetek a na jinou své dluhy, čímž se postavení věřitelů zhorší, protože za tyto dluhy nebude mít nástupnická firma čím ručit.

- **Zrušení s likvidací** – firma zaniká bez právního nástupce (končí). Firma rozhodnutím valné hromady vstoupí do likvidace. Tato informace se zveřejní v obchodním rejstříku (věřitelé musejí dostat čas přihlásit se o své pohledávky), za název společnosti se doplní spojení “v likvidaci” a dosavadní statutární orgán nahradí likvidátor. I zde se uzavře účetnictví, sepíše majetek, pohledávky a dluhy. Dluhy jsou postupně spláceny z prodaného majetku a inkasovaných pohledávek. Pokud po vyrovnání závazků a pohledávek zůstanou ve firmě nějaké peníze, rozdělí si je společníci stejným způsobem, jakým si dělili zisk.

Nakonec je firma vymazána z Obchodního rejstříku, čímž **zaniká** – přestává právně existovat.

Znaky právnických osob

V podstatě všechny právnické osoby musejí mít definováno naplnění následujících znaků. V některých případech je dáno přímo zákonem, jindy je společníkům ponechán prostor, aby se sami dohodli, jakým způsobem budou ten který znak řešit, a zákonná varianta slouží jen jako “záloha”, pro případ, že se nedohodnou jinak.

1. **Vklad** – společnost získává majetek většinou tak, že jej do ní vloží společníci (zakladatelé). Tento vklad může mít peněžní, ale také nepeněžní podobu. V tom případě ale musí vkládanou věc ocenit soudní znalec, aby byla zřejmá její hodnota. Vklady dohromady totiž tvoří tzv. základní kapitál, který se zapisuje do Obchodního rejstříku, aby případní obchodní partneři věděli, jakou částkou společnost za své závazky ručí.

U některých typů právnických osob je vklad ze zákona povinný v určité výši, jindy si jej mohou společníci sami určit společenskou smlouvou. Většinou platí, že do zápisu společnosti do obchodního rejstříku musí být 30 % předepsaných vkladů splacena na účtu společnosti.

2. **Ručení** – každá právnická osoba ručí vždy za své závazky celým svým majetkem neomezeně (i společnost s ručením omezeným:-)). Tato otázka se ale týká toho, jak za závazky společnosti ručí společníci. Ti ručí buď omezeně do výše svého nesplaceného vkladu (tedy např. pokud má společník vklad 100 000 Kč a na účet společnosti dosud splatil jen 50 000 Kč, ručí za zbylých 50 000 Kč celým svým osobním majetkem, dokud je nedoplatí).

U některých společností (většinou těch bez povinného vkladu) ručí společníci za závazky společnosti celým svým (i osobním) majetkem.

3. **Dělení zisku** – většinou se dává přednost dohodě společníků. Obecně ale platí, že tam, kde společníci nemají povinný vklad, dělí si zisk rovným dílem, a tam, kde povinný vklad je, dělí se zisk ve stejném poměru, jako jsou rozděleny jejich vklady.

Pokud by tedy firma měla například základní kapitál 300 000 Kč a dva a společníky, z nichž jeden vložil 100 a druhý 200 tisíc, budou si zisk také dělit v poměru 1:2.

4. **Řízení společnosti** – i zde se většinou dává přednost dohodě, ale zvyk je, že společníci, kteří ručí neomezeně, také mohou jednat jménem společnosti. Naopak tam, kde je ručení omezené, je hlavním řídicím orgánem **valná hromada**, kde společníci rozhodují hlasováním, přičemž hlasy mají rozdělené ve stejném poměru, jako jejich vklady. Jménem společnosti pak jedná představenstvo nebo jednatelé, kteří jsou ale odpovědní valné hromadě a musí se ve svém jednání řídit jejím rozhodnutím.

Je to proto, že společníci v takových společnostech mívají často majetkovou účast ve velkém množství firem a je nereálné, aby všechny sami denně řídili. Proto si tímto způsobem vlastně najímají placené manažery.

Přehled právnických osob

Právníké osoby se ve svém základu dělí na **právníké osoby soukromého práva** a **právníké osoby veřejného práva**, podle toho, v jakém zájmu jsou ustaveny. Veřejnoprávní právníké osoby konkretizují zvláštní zákony, vždy se lze setkat s veřejnoprávními korporacemi, např. jednotkami územní samosprávy, tedy obcemi a kraji.

Soukromé právo obecně rozlišuje tři typy právníkých osob:

1. **soukromoprávní korporace** – z nich občanský zákoník výslovně upravuje **spolky**, ale v obchodním právu existují rozličné **obchodní korporace**. Jejich podstatou je organizované společenství jiných osob, tvoří je členové nebo společníci, podstatná je tedy jejich osobní složka (*corpus* = tělo).
2. **fundace** – typicky **nadace** či **nadační fondy**. Zde je naopak typické, že jejich základ (*fundus*) tvoří majetek určený k určitému účelu, podstatná je věcná složka.
3. **smíšené útvary**, zejména **ústavy** (a přetrvávající **obecně prospěšné společnosti**). V nich je osobní i věcná složka propojena, ústav nemá členy jako korporace, ale zaměstnance, a majetek ústavu není tak chráněn jako u fundací.

Za právníkou osobu se v oblasti soukromého práva považuje i **stát**.

Příklady právníkých osob

- obchodní společnost
  - evropská společnost (Societas Europaea)
  - akciová společnost
  - společnost s ručením omezeným
  - veřejná obchodní společnost
  - komanditní společnost
  - státní podnik
- družstvo
- společenství vlastníků jednotek
- spolek (zahrádkáři, chovatelé, sokol, dobrovolní hasiči apod.)
- nestátní nezisková organizace
  - obecně prospěšná společnost
  - nadace a nadační fond
  - církev a náboženská společnost
  - evidovaná právníká osoba (např. orgán církve, řeholní řád, farnost, účelové zařízení pro charitu)
  - svaz církví a náboženských společností
- veřejnoprávní právníké osoby
  - stát (organizační složky státu nejsou samostatnými právníkými osobami, ale mají v některých ohledech obdobné postavení jako právníké osoby – např. ministerstva, policie, armáda)
  - kraj
  - obec
  - svazek obcí
  - příspěvková organizace
  - státní fond
  - vysoká škola
  - veřejná výzkumná instituce
  - veřejnoprávní instituce (např. ČT, ČRo, ČTK)

Obchodní korporace

Jsou to právnické osoby založené za účelem zisku, tedy podnikající. Jejich existence je upravena Zákonem o obchodních korporacích, který od roku 2014 nahradil někdejší Obchodní zákoník.

Způsob jejich založení, existence a zániku jsme si popsali minule, dnes se zaměříme na jejich znaky.

Veřejná obchodní společnost

Je to osobní obchodní společnost, která musí mít minimálně dva členy (fyzické nebo právnické osoby). Ve firmě (názvu) musí být buď zkratka **v. o. s.** nebo **veř. obch. spol.** nebo také **a spol.** (ovšem pouze v případě, že název firmy obsahuje jméno alespoň jednoho ze společníků).

- **Ručení:** Všichni členové ručí za závazky společnosti celým svým majetkem společně a nerozdílně.
- **Vklad:** Není povinný.
- **Řízení společnosti:** Statutárním orgánem veřejné obchodní společnosti může být jeden společník, několik společníků nebo všichni společníci.
- **Dělení zisku:** Zisk se dělí rovným dílem mezi společníky, nedohodnou-li se jinak.

Odchodem, úmrtím nebo vyloučením kteréhokoliv ze společníků se společnost ruší.

Komanditní společnost

Musí povinně obsahovat dodatek označující její právní formu „komanditní společnost“, postačí však zkratka **kom. spol.** nebo **k. s.**

Společnost stojí na rozhraní osobní a kapitálové formy; má dva druhy společníků, z nichž od každého musí být alespoň jeden společník:

1. Komplementáři:

- **Ručení:** Všichni komplementáři ručí za závazky společnosti celým svým majetkem společně a nerozdílně.
- **Vklad:** Není povinný.
- **Řízení společnosti:** Mohou jednat jménem společnosti.
- **Dělení zisku:** Zisk se dělí na polovinu. Jedna připadne komplementářům, kteří si ji rozdělí rovným dílem.

2. Komanditisté:

- **Ručení:** Za závazky společnosti ručí pouze do výše svého nesplaceného vkladu.
- **Vklad:** Je povinný a jeho výše se řídí společenskou smlouvou. Minimální vklad je 5 000 Kč
- **Řízení společnosti:** Společnost komanditisté neřídí a nemohou jednat jejím jménem, pouze mohou nahlížet do účetnictví.
- **Dělení zisku:** Zisk se dělí na polovinu. Jedna připadne komanditistům, kteří si ji rozdělí podle svých vkladů.

Svůj podíl ve firmě mohou na jinou osobu převádět pouze komanditisté, odchodem komplementáře z firmy se společnost ruší.

Společnost s ručením omezeným

V Česku jde o nejrozšířenější formu podnikání. Společnost tohoto typu může založit jediný společník nebo více společníků. Obchodní firma společnosti musí obsahovat označení „společnost s ručením omezeným“ nebo jako zkratku **s. r. o.** či **spol. s r. o.**

Do podání návrhu na zápis do obchodního rejstříku musí být splaceny všechny nepeněžitě vklady a na každý peněžitý vklad nejméně jeho 30 %.

- **Ručení:** Za závazky společnosti ručí společníci pouze do výše nesplaceného vkladu společnosti (tedy společníci vzájemně ručí za nesplacené vklady společnosti, i když zrovna ten svůj vklad už splatili).
- **Vklad:** Je povinný a jeho výše se řídí společenskou smlouvou. Minimální vklad je 1 Kč na každého společníka.
- **Řízení společnosti:** Společníci se alespoň jednou ročně scházejí na tzv. **valné hromadě**, kde rozhodují o základních otázkách fungování společnosti. Poměr jejich hlasů odpovídá poměru jejich vkladů. V běžném provozu společnost řídí najatý **jednatel**, který je odpovědný za své jednání valné hromadě. Jednatel může být i společníkem, jednatelů může být i více. Nepovinně se může zřídit i kontrolní orgán – **dozorčí rada**.
- **Dělení zisku:** Zisk se dělí podle výše vkladu.

Akciová společnost

Základní kapitál této společnosti je rozdělen na větší množství stejných dílů – **akcií**. Ta má podobu cenného papíru nebo existuje jen virtuálně v informačním systému cenných papírů (říkáme, že je zaknihovaná). Každý, kdo si takovou akci zakoupí, se stane spoludávatelem společnosti a zaplacením ceny za její nákup splatí část základního kapitálu společnosti.

Svůj podíl může akcionář libovolně převádět na jinou osobu.

Každá akciová společnost musí mít uvedenou ve své firmě zkratku, obvykle **a. s.**, případně **akc. spol.**

- **Ručení:** Akcionáři za závazky společnosti neručí, pouze musejí doplatit hodnotu zakoupených akcií.
- **Vklad:** Vzniká zakoupením akcií. Jejich množství a nominální hodnota nejsou předepsány, ale minimální základní kapitál celé společnosti musí být 2 miliony Kč, případně 80 000 EUR, pokud firma vede účetnictví v eurech.
- **Řízení společnosti:** Akcionáři se alespoň jednou ročně scházejí na tzv. **valné hromadě**, kde rozhodují o základních otázkách fungování společnosti. Poměr jejich hlasů odpovídá poměru jejich vkladů. V běžném provozu společnost řídí najatý **představenstvo**, které je odpovědný za své jednání valné hromadě. Kontrolním orgánem je **dozorčí rada**, která se zde zřizuje povinně. Možný je také model, kde za společnost jedná statutární ředitel, který je doplňován správní radou jako orgánem kontrolně-řídícím.
- **Dělení zisku:** Zisk se dělí počtem akcií a na každou vlastněnou akci se vyplátí jedna jeho část – **dividenda**.

Jak se s akciemi obchoduje, vzniká a mění se i jejich tržní hodnota. Jak se podle poptávky a nabídky na burze mění cena těchto akcií, mění se i hodnota pro vlastníky celého podniku, a to často i rychle a značně.

Evropská společnost

Je společností podle evropského práva. Svými vlastnostmi se blíží akciové společnosti, ale její hlavní výhodou je možnost libovolné změny jejího sídla v rámci celé EU. Pokud bychom chtěli stěhovat např. do Německa akciovou společnost, znamenalo by to ji zrušit a v Německu založit znovu podle jejich zákonů. U Evropské společnosti se pouze změní sídlo.

Zatím se ale nepodařilo dotáhnout do konce jednotné zdanění a tak přesun sídla není zcela bez komplikací, protože zisky společnosti se většinou daní podle země, kde zrovna sídlí (resp. kde má provozovny).

Více zde: https://cs.wikipedia.org/wiki/Evropsk%C3%A1_spole%C4%8Dnost

Družstvo

Od roku 2014 je řazeno mezi obchodní korporace, i když předtím, bylo samostatné.

Je zakládáno kvůli vzájemné podpoře jeho členů, může i podnikat. Příkladem nepodnikajícího družstva je třeba družstvo bytové, podnikající pak jsou družstva zemědělská, obchodní (např. Konzum), výrobní, spořitelní (kampeličky)...

Družstvo musí mít nejméně tři členy a jeho obchodní firma musí obsahovat označení „družstvo“. Počet členů není uzavřený, mohou se libovolně přidávat nebo ubírat. Základním dokumentem družstva jsou stanovy.

Hlavním principem je kolektivní vlastnictví majetku členy družstva, kteří na něm společně hospodaří (všechno patří všem).

- **Ručení:** Za závazky družstva společníci neručí, ale stanovy jim mohou nařídit, aby se podíleli na krytí případné ztráty až do výše trojnásobku jejich vkladu.
- **Vklad:** Předpokladem členství je splnění vkladové povinnosti, ale jeho výše není zákonem předepsána, řídí se stanovami. Všichni členové ale mají stejný podíl.
- **Řízení společnosti:** Nejvyšší orgánem družstva je **členská schůze** a statutárním orgánem družstva je **představenstvo**, za které navenek většinou může jednat jeho **předseda** nebo místopředseda.
- **Dělení zisku:** Zisk se dělí rovným dílem, resp. v poměru splacených vkladů (jsou-li nějaké nesplaceny). Pokud nějaký člen nebyl členem celý rok, může se jeho podíl krátit.

Existuje i Evropská družstevní společnost.

Sdružení podnikatelů bez vzniku právnické osoby

Societa neboli **společnost** je forma sdružení, které ale není samostatnou právnickou osobou, protože se jedná o jen o smluvní poměr mezi samostatnými podnikateli (fyzické osoby) smlouvy, kterou společnost mezi sebou založí. V českém právu je smlouva o společnosti upravena v § 2716–2746 občanského zákoníku. Výhodou společností je, že nepodléhají přísnější regulaci právnických osob.

Tichá společnost se zakládá smlouvou, kterou mezi sebou uzavřou podnikatel a tzv. tichý společník. Ten poskytne podnikateli vklad a získá právo podílet se na jeho zisku. Je jednou z vedlejších forem podnikání, není to však samostatná právnická osoba, vždy jde jen o vztah věřitele a dlužníka mezi účastníky smlouvy o tiché společnosti. Upravena je v § 2747–2755 občanského zákoníku. O smlouvě ví pouze finanční úřad, který je ale vázán mlčenlivostí.

Rodinný závod je soubor obchodního jmění sloužící podnikatelským účelům, který vlastní některý člen rodiny a na jehož provozu se podílejí trvalou prací členové širší rodiny, aniž by byli společníky (obchodní) společnosti nebo měli sjednanou pracovní smlouvu.

S takovými situacemi se lze setkat například v zemědělství nebo v pohostinských, hotelových a podobných provozech. Vyznačují se vesměs tím, že členové rodiny pracují pod řízením otce, matky, děda atp., aniž jsou jejich povinnosti a práva, a to nejen zaměstnanecké, ale i ve vztahu k závodu samotnému, nějak právně regulovány. Stěžejní rozhodnutí jsou přijímána většinou hlasů členů rodiny. Základním právem všech členů je podílet se na zisku z tohoto provozu. Je zřejmé, že podíl na zisku má odpovídat míře, v jaké se člen rodiny podílí na dosažení tohoto zisku. Jde o zdroj obživy jich všech a celé rodiny. Dalším právem je rozhodování o přijetí dalšího člena. Také pokud některý člen rodinný závod opouští, má nárok na přiměřené odstupné.